

مقایسه حقوق شهروندی در نحوه رسیدگی به جرائم کودکان و نوجوانان در ایران و هلند

رضا جعفری

www.ketab.ir

- سرشناسه : جعفری، رضا، ۱۳۴۵ -
- عنوان و نام پدیدآور : مقایسه حقوق شهروندی در نحوه رسیدگی به جرایم کودکان و نوجوانان در ایران و هلند / رضا جعفری.
- مشخصات نشر : تهران: استاد شهریار، ۱۳۹۵.
- مشخصات ظاهری : ۱۶۳ ص.
- شابک : ۱۵۰۰۰۰ ریال 978-600-94025-9-5
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- موضوع : اجرای عدالت کیفری کودکان و نوجوانان -- ایران
- موضوع : Juvenile justice, Administration of -- Iran
- موضوع : اجرای عدالت کیفری کودکان و نوجوانان -- هلند
- موضوع : Juvenile justice, Administration of -- Netherlands
- موضوع : دادگاه‌های اطفال و نوجوانان -- ایران
- موضوع : Iran Juvenile courts --
- موضوع : دادگاه‌های اطفال و نوجوانان -- هلند
- موضوع : Juvenile courts -- Netherlands
- موضوع : حقوق مدنی -- ایران
- موضوع : Iran -- Civil rights
- موضوع : حقوق مدنی -- هلند
- موضوع : Civil rights -- Netherlands
- موضوع : کودکان -- جرایم علیه
- موضوع : Children -- Crimes against
- موضوع : حقوق تطبیقی
- موضوع : Comparative law
- رده بندی کنگره : HV۹۰۷۶/۵/ج۷۱۳۹۵م
- رده بندی دیویی : ۳۶۴/۳۶
- شماره کتابشناسی : ۴۵۴۸۷۶۹
- ملی

نام کتاب:

مقایسه حقوق شهروندی در نحوه رسیدگی به جرائم کودکان و نوجوانان در ایران و هلند

نویسنده: رضا جعفری

ناشر: انتشارات استاد شهریار

صفحه آرای: مرتضی انصاف‌منش

لیتوگراف: ترام اسکتر

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۵-۹۰۵-۹۱۸

نشانی: تهران، خیابان مطهری، خیابان فجر، کوچه شهید نظری، پلاک ۳۶، واحد ۶

تلفن: ۸۸۸۳۱۰۶۵

انتشارات استاد شهریار

(ش. پ ۱۱۱۳۳)

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
	بخش اول
۱۵	 فصل اول - حقوق شهروندی
۱۵	 مبحث اول - تعریف حقوق شهروندی
۱۹	 مبحث دوم - معنای دقیق حقوق شهروندی
۲۲	 مبحث سوم - مقدمات، بوط به حقوق شهروندی
۲۸	 فصل دوم - کودک و نوجوان
۲۹	 مبحث اول - مفهوم کودک
۳۱	 مبحث دوم - مفهوم نوجوان
	بخش دوم
۳۷	 فصل اول - روند دادرسی کودکان و نوجوانان در ایران
۳۸	 مبحث اول - تخلفات و جرائم کودکان و نوجوانان
۳۹	 گفتار اول - جرائم علیه اموال
۴۰	 گفتار دوم - جرائم علیه اشخاص
۴۵	 گفتار سوم - جرائم علیه جامعه (جرائم عمومی)
۴۷	 مبحث دوم - دادرسی کودکان و نوجوانان
۶۲	 مبحث سوم - اجرای احکام
۶۶	 فصل دوم - روند دادرسی کودکان و نوجوانان در هلند
۶۶	 مبحث اول - کلیات
۷۳	 مبحث دوم - پلیس
۷۸	 مبحث سوم - دادستانی
۸۲	 مبحث چهارم - مرکز نگهداری نوجوانان

۱۰ | مقایسه حقوق شهروندی در نحوه رسیدگی به جرائم کودکان و نوجوانان در ایران و هلند |

۸۶	مبحث پنجم - دادگاه نوجوانان
۸۸	مبحث ششم - شورای مراقبت و حمایت از کودکان
۹۰	مبحث هفتم - هالت (HALT)
۹۶	مبحث هشتم - مرکز تعلیق مجازات
۱۰۱	فصل سوم - رعایت حقوق شهروندی در مورد کودکان و نوجوانان
۱۰۲	مبحث اول - قوانین جهانی برای حمایت از کودکان و نوجوانان
۱۲۹	مبحث دوم - ترانین حمایتی نسبت به کودکان و نوجوانان در حقوق ایران

بخش سوم

مقایسه تطبیقی رعایت حقوق شهروندی در نحوه رسیدگی به تخلفات و جرائم کودکان و نوجوانان در ایران و هلند

۱۳۸	فصل اول - مرحله کشف
۱۴۱	فصل دوم - مرحله تعقیب
۱۴۶	فصل سوم - مرحله تحقیق
۱۴۹	فصل چهارم - مرحله دادرسی
۱۵۳	فصل پنجم - مرحله اجراء
۱۵۹	نتیجه گیری
۱۶۳	منابع و مأخذ

مقدمه

کودکان و نوجوانان جایگاه ویژه‌ای در جوامع بشری دارند و از لحاظ کمی، قشر عظیمی از آمار جمعیتی هر کشور را تشکیل می‌دهند به همین جهت بسیاری از دانش‌مندان، محققین، جامعه‌شناسان، روانشناسان، جرم‌شناسان، حقوق‌دانان و... نظریات خود را معطوف به کودکان و نوجوانان کرده‌اند و از جنبه‌های مختلف خانوادگی، فردی، اجتماعی، مذهبی، سیاسی، اقتصادی امور تربیتی، بهداشتی و درمانی و... آنان را مورد بررسی و اطوار نظر قرار داده و می‌دهند.

کودکان و نوجوانان به لحاظ وضعیت خاص جسمی و روانی که دارند، شخصاً قادر به دفاع از خود نمی‌باشند و به‌رورث دارد خانواده و جامعه مراقبت‌های ویژه‌ای از آنان به عمل آورند تا سلامت جسم و روحشان زمین نشود و چون غالباً در حال گذر از دوران بلوغ و دچار احساسات و هرجانات درونی هستند اعمال و رفتارشان با بزرگسالان تفاوت داشته، و تصمیمات و کردارشان معمولاً به نظر می‌رسد و به علت غلبه احساسات بر عقل معمولاً خواسته‌هایشان آن‌را رودگرد و ناپایدار است.

این دوران پرفراز و نشیب بسیار حساس و سرنوشت‌ساز می‌باشد و در واقع مقدمه و زیربنای دوران شکوفایی و ورود شخص به جامعه و مسئولیت‌پذیری و زندگی مستمر و عادی افراد خواهد بود. به همین جهت ضرورت دارد که به‌توجه ویژه بزرگترها خصوصاً جامعه و اشخاصی که مسئولیت و وظیفه‌ای در این خصوص دارند قرار گیرد و با آموزش صحیح و مراقبت‌های اصولی زمینه رشد و شکوفایی کودکان و نوجوانان را فراهم سازند.

در این دوران شخص مرتباً در شرایط خاصی قرار می‌گیرد که غالباً برای اولین بار است و بعضی اوقات به علت بی‌تجربگی تصمیماتی می‌گیرد و یا دست به اعمالی می‌زند که چندان عاقلانه نیست و خود یا دیگران مدتها باید تلاش کنند تا بتوانند آثار سوء

آن عمل را زایل نمایند. بنابراین بیش از هر زمان دیگر نیاز به مشورت و هم فکری و آموزش دارد و اطرافیان خصوصاً والدین مسئولیت خطیری در این زمینه خواهند داشت. «موج خشونت و سرکشی و تبهکاری که از چند سال قبل بسیاری از کشورهای اروپایی و آمریکایی و... را در بر گرفته و سرنوشت بشریت و آینده آن را مورد تهدید جدی قرار داده است»^۱ و این خشونت‌ها و سرکشی‌ها به نوعی بر کودکان و نوجوانان تأثیر می‌گذارد و مسئولیت والدین را سنگین‌تر می‌نماید.

جوامع بشری بادرک این موقعیت کودکان و نوجوانان از دیرباز تلاش کرده‌اند اعمال و رفتار معارض قانون این قشر از جامعه را با دیده اغماض نگریسته و سعی در اصلاح معایب آن داشته‌اند و با تعدیل آثار سوء عملکردشان فرصتی داده‌اند تا کودکان و نوجوانان متوجه اشتباهات خود شده جبران مافات نمایند به همین جهت مقررات دادرسی ویژه‌ای برای کودکان و نوجوانان وضع کرده‌اند و در اعمال مجازات‌ها، معافیت‌ها و یا تخفیفات ویژه‌ای قائل شده‌اند که این دادرسی و مجازات‌های کودکان و نوجوانان با دادرسی و مجازات‌های بزرگسالان کاملاً متفاوت می‌باشد و از طرفی کودکان و نوجوانان به لحاظ عضویت در جامعه دارای حق و حقوقی هستند که باید محترم شمرده شود و چون آداب و رسوم فرهنگ و ترات‌ها ملت‌ها یکسان نمی‌باشد این حقوق نیز در هر جامعه‌ای تفاوت خواهد داشت به عبارت دیگر حقوق کودکان و نوجوانان در همه جوامع بشری یکسان و یکنواخت نیست و هر کشوری با عنایت به شرایط خاص جغرافیایی نژاد، ملیت، فرهنگ و اخلاق، مذهب، ارزش‌های سیاسی، امور اقتصادی و... یک سری قوانینی برای کودکان و نوجوانان وضع نموده مسئولیت‌ها و تکالیف و امتیازاتی را برای این قشر از جامعه در نظر گرفته‌اند که آشنایی با این حقوق ضرورت دارد و این آشنایی مستلزم مطالعه و تحقیق و بررسی و در نهایت مقایسه و تطبیق مقررات این کشورها خواهد بود.

از طرفی حقوق شهروندی اصطلاح جدیدی است که اخیراً در ادبیات حقوقی - سیاسی کشور ما رواج یافته و به علت نوپا بودن این اصطلاح، هنوز هم عده کثیری از

۱. حقانی زنجان، حسین، حقوق خانواده در اسلام، انتشارات دارالتبلیغ اسلامی قم، چاپ دوم، ۱۳۵۳.

افراد جامعه قادر به تعریف و تبیین معنای لغوی و یا اصطلاحی آن نیستند و غالباً آن را به جای حقوق بشر و مصادیق حقوق بشر به کار می‌برند حال آنکه این دو اصطلاح از لحاظ مفهومی و کاربردی تفاوت‌های فراوانی با یکدیگر دارند. و مصادیق آنها متفاوت می‌باشد حقوق بشر معمولاً فطری و غیرقابل واگذاری و غیرقابل چشم‌پوشی و گذشت بوده و در بهره‌مندی از این حقوق، عقیده و مرام و نژاد و رنگ و پوست و زبان و ملیت و... نقشی ندارد و همه انسان‌ها به صرف بشر بودن از این حقوق بهره‌مند خواهند بود چون مربوط به حفظ حرمت و کرامت انسانهاست و به لحاظ منزلت انسان به طور مطلق و بدون قید و شرط، منظور می‌گردد مانند حق حیات، حق آزادی حق تعلیم و تربیت، حق امنیت، و لیکن حقوق شهروندی جزئی از حق مشارکت مدنی سیاسی است و تکمیل‌کننده حقوق بشر می‌باشد و به لحاظ تابعیت و یا اقامت در جامعه نصیب اشخاص مقیم در آن جامعه خواهد شد. و برای ادامه حیات و زندگی مناسب هر شهروندی ضرورت دارد مانند حق مالکیت بر اشیاء منقول و غیرمنقول، حق انتخاب شغل، حق داشتن دادرسی عادلانه، حق داشتن مسکن مناسب و غیره.

یکی از حقوق مهم شهروندان داشتن حق دادرسی عادلانه می‌باشد و زن، مرد، کوچک، بزرگ، پیر، جوان، ثروتمند، فقیر و... باید از این حق بهره‌مند شوند «صرفنظر از بحث‌های مربوط به تفاوت‌های زیستی میان زن و مرد از یک سو و برابری جنسیتی زن و مرد از سوی دیگر و صرفنظر از تأثیر فرهنگ و ساختار اجتماعی هر جامعه بر سرنوشت این دو معیار امروزه برابری جایگاه اجتماعی و حقوقی زن با مرد در برابر مسئولیتها و وظایف برابر مورد تأکید قوانین و مقررات دائمی دولت‌ها نیز قرار گرفته است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن تأکید مستقل و خاص بر حقوق زن بطور کلی همه افراد ملت را اعم از زن و مرد یکسان در پدیده حاکمیت قانونی قرار داده است»^۱ دولت‌ها مکلفند سیستم قضایی مناسبی را فراهم نمایند تا همه شهروندان بتوانند بدون دغدغه خاطر به مراجع قضایی مراجعه نموده و دادخواهی نمایند و چنانچه در مظان اتهام قرار گیرند بدون هیچگونه نگرانی از خود دفاع نموده و مطمئن

۱. مهرا، نسرين، مقاله درآمدی بر زن و حقوق کیفری گذشته و حال و آینده، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی

باشند در صورتی که دلیلی علیه آنها نباشد از اتهام انتسابی برائت حاصل می‌نمایند و اگر مرتکب جرمی شده‌اند به صورت عادلانه محاکمه می‌شوند و مجازاتی که اعمال خواهد شد منطبق با قانون است و بیشتر از حد مقرر قانونی مجازات نمی‌شوند و در صورت اعزام به زندان، شاهد رفتاری انسانی خواهند بود. کودکان و نوجوانان نیز که عضوی از جامعه هستند همین حقوق را دارند و علاوه بر آن، به لحاظ شرایط بخصوص و اساسی که به علت دوران بلوغ دارند از تخفیفات ویژه‌ای برخوردار خواهند بود و ادگاه‌های اطفال به خوبی موقعیت آنان را درک می‌نماید و با تصمیمات لازم این فرصت را دور نمی‌دهد که ضمن عبرت گرفتن از عمل معارض قانون، دوباره زندگی عادی خود را در جامعه ادامه دهد. برای دستیابی و شناخت یک دادرسی عادلانه ضرورت دارد که با روش‌های دادرسی در سایر جوامع آشنایی پیدا کرد چون با بررسی و مقایسه روش‌های مورد استفاده در کشورهای دیگر است که معایب و محاسن دادرسی موجود شناسایی و بر ملاحظه و مطالعه و تحقیق و در این خصوص ما را به بهترین روش دادرسی در حقوق کودکان و نوجوانان می‌رساند.